

Van: Ard Schilder

Verzonden: maandag 9 november 2020

Aan: Statengriffie

Onderwerp: Werkprogramma 2021

Geachte Statenleden,

Bijgevoegd het door het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer vastgestelde werkprogramma voor 2021. Dit werkprogramma is ook op onze website te vinden (link is <https://zuidelijkerekenkamer.nl/wp-content/uploads/2020/07/201103-Werkprogramma-ZRK-2021.pdf>)

Het werkprogramma is tot stand gekomen na bespreking met de programmaraad en wordt onder de aandacht gebracht van de Statenleden van Limburg en Noord-Brabant en de regionale en sociale media.

Met vriendelijke groet,

Dr. N.A.C. (Ard) Schilder
Directeur-secretaris

John F. Kennedylaan 2
5612 AB Eindhoven
T 040 244 1874





Werkprogramma 2021

November 2020

Voorwoord

De Zuidelijke Rekenkamer heeft in 2020 de leeftijd van 15 jaar bereikt. Het voornemen om hier bij stil te staan in een brede bijeenkomst met de provincies Noord-Brabant en Limburg, heeft geen doorgang kunnen vinden. Ook andere bijeenkomsten op locatie – in onze nieuw kantoor in Eindhoven of daarbuiten – hebben vanwege het Covid-19 virus geen doorgang kunnen vinden. Niettemin heeft de rekenkamer haar onderzoeken grotendeels kunnen doorzetten en zijn (digitale) wegen gevonden om een goede werkrelatie op te bouwen met de programmaraad. De rekenkamer heeft vertrouwen dat met waar nodig nieuwe werkwijzen haar werk ook in 2021 onverminderd voort kan worden gezet. Voor Noord-Brabant geldt dat dit gebeurt in de context van een in 2020 aangetreden nieuw college van Gedeputeerde Staten en een nieuwbenoemde Commissaris van de Koning.

In 2020 is de Zuidelijke Rekenkamer begonnen aan het tweede deel van haar strategische periode (2017-2022). Deze overgang is gemarkeerd door een tussenevaluatie in opdracht van de Staten van Noord-Brabant en Limburg. De uitkomsten laten zien dat een belangrijk deel van de strategische speerpunten uit de agenda ZRK 2017-2022 is gerealiseerd en een deel op verdere invulling wacht. In 2020 zijn daar al stappen in gezet, die de rekenkamer wil doorzetten naar 2021 en 2022. Dat laat zich terugzien in het werkprogramma 2021 dat we hierbij aanbieden.

Voorafgaand aan het vaststellen van dit werkprogramma, heeft de rekenkamer mogelijke onderzoeksonderwerpen verkend en afgestemd met de programmaraad. Daarbij is deze keer gekozen voor een thematische aanpak, waarin de rollen en opgaven van de provincie centraal staan. De mogelijke onderzoeksonderwerpen die daarbij horen, zijn besproken met de programmaraad in de vergadering van 14 oktober 2020. In de bestuursvergadering van 26 oktober heeft het bestuur van de rekenkamer het definitieve programma voor 2021 vastgesteld.

Als eerste op de agenda van de rekenkamer voor 2021 staan het afronden van het onderzoek *Verkeersveiligheid* voor de provincie Noord-Brabant en het voortzetten van het onderzoek *Ruimte voor Ruimte*, ook voor Noord-Brabant. Daarnaast is er ruimte om voor beide provincies nieuwe onderzoeken op te pakken. Daarbij is de keuze van het bestuur – na de beraadslaging met de programmaraad – gevallen op de volgende drie onderwerpen: *Realisatie van natuurdoelstellingen*, *Culturele infrastructuur en monumentenzorg* en tot slot *informatiebeheer*.

Naast bovengenoemde onderzoeken en onderwerpen vindt de rekenkamer het van belang ruimte te houden om in te kunnen spelen op de – niet altijd te voorziene – actualiteit en wensen van beide Staten. Dit kan leiden tot aanvullingen of herprioritering ten opzichte van het hier vastgelegde werkprogramma voor 2021.

Wij denken met de uitvoering van het werkprogramma weer onze bijdrage te kunnen leveren aan inzicht en sturing op de belangrijke provinciale opgaven voor Noord-Brabant en Limburg. Het bestuur in beide

provincies, samen met het rijk en andere medeoverheden, staan voor de uitdaging in moeilijke tijden perspectief te bieden en te bouwen aan de toekomst. Een zinnig, zuinig en zorgvuldig bestuur blijft daarbij van onverminderd groot belang.



Prof.dr. M.J.M. (Marc) Vermeulen
Voorzitter



Dr. N.A.C. (Ard) Schilder
Directeur-secretaris

Inhoud

Voorwoord	2
Inhoud	4
1 Inleiding	5
2 Speerpunten 2021-2022	6
2.1 Vaste aandachtspunten	6
2.2 Tussenevaluatie	6
3 Werkzaamheden in 2021	8
3.1 Doorlopende onderzoeken Noord-Brabant	8
3.1.1 Verkeersveiligheid	8
3.1.2 Ruimte-voor-Ruimte	8
3.2 Nieuwe onderzoeken 2021	9
3.2.1 De realisatie van natuurdoelstellingen	11
3.2.2 Culturele infrastructuur en monumentenzorg	12
3.2.3 Informatiebeheer	13
3.3 Overige werkzaamheden in 2021	14

1 Inleiding

De Zuidelijke Rekenkamer, opgericht in 2005, is de gemeenschappelijke rekenkamer van de provincies Noord-Brabant en Limburg. De rekenkamer vindt haar wettelijke basis in de Provinciewet. De taak van de rekenkamer is het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het provinciebestuur. Over de uitkomsten van haar onderzoek rapporteert de rekenkamer aan Provinciale Staten van beide provincies.

Bestuur

Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer bestaat uit drie leden (zie onder). Deze leden worden benoemd door Provinciale Staten van Limburg en Noord-Brabant. Het driehoofdige bestuur wordt ondersteund door het bureau van de Zuidelijke Rekenkamer.

Samenstelling bestuur Zuidelijke Rekenkamer

De heer M.J.M. (Marc) Vermeulen –voorzitter

Mevrouw P.J.L. (Nellie) Verbugt – lid (plaatsvervangend voorzitter)

De heer H. (Herman) Sietsma – lid

Secretaris: de heer N.A.C. (Ard) Schilder

Bureau

De vaste staf van het bureau van de rekenkamer bestaat uit de directeur-secretaris, de officemanager en vier onderzoekers. Medio 2020 is een nieuwe junior onderzoeker aangenomen, ter vervanging van een junior die een promotietraject aan de Universiteit Utrecht is gestart. Verder wordt waar nodig externe expertise ingehuurd en biedt de rekenkamer graag ruimte aan studenten om stage te lopen.

Programmaraad

De Zuidelijke Rekenkamer is met Provinciale Staten verbonden door de programmaraad. Deze bestaat per provincie uit vier leden van Provinciale Staten, van wie één plaatsvervangend lid. De samenstelling van de programmaraad eind 2020 is als volgt:

Noord-Brabant	Limburg
E.H.P. (Eric) Logister – plv. voorzitter	R.A.M.M. (Roger) Ernst - voorzitter
J.G.M. (Marcel) Thijssen - lid	R.E. (René) van der Valk - lid
S.G. (Stijn) Roeles - lid	P.S.M.L. (Pascale) Plusquin - lid
M.C.(Marco) van der Wel – plv. lid	E.A.(Lianne) Schuuring – plv. lid

De programmaraad heeft als taak het aan de rekenkamer doen van aanbevelingen bij het door de rekenkamer voorgenomen werkprogramma, het fungeren als klankbord, het geven van advies aan Provinciale Staten inzake de begroting en verantwoording van de rekenkamer en het fungeren als ambassadeur richting Provinciale Staten voor de onderzoeken van de rekenkamer.

2 Speerpunten 2021-2022

2.1 Vaste aandachtspunten

In de Agenda 2017-2022 heeft de Zuidelijke Rekenkamer zijn speerpunten opgenomen voor de gehele periode tot 2022. Deze omvatten de volgende vaste aandachtspunten:

- De gehele beleidscyclus: naast evaluaties wil de rekenkamer ook aan de voorkant van de beleidscyclus in actie kunnen komen. Voorbeelden zijn het uitvoeren van verkenningen en feitelijke overzichten. We doen echter geen onderzoek of aanbevelingen voordat het beleid is vastgesteld: de rekenkamer maakt geen beleid voor de provincie en is geen beleidsadviseur. Passend bij onze rol zullen we daarbij steeds aandacht besteden aan een goede informatievoorziening aan Provinciale Staten.
- Uitbreiding van het repertoire: Op veel beleidsterreinen maakt de provincie beleid in samenwerking met partners. De kwaliteit van de gemaakte afspraken en van de totstandkoming van die afspraken zijn daarom ook belangrijke aandachtspunten voor de rekenkamer. Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van de provincie als netwerkpartner, en voor de mate waarin de provincie responsief is. Deze aspecten vragen om een uitbreiding van het repertoire van de Zuidelijke Rekenkamer.
- Verbeteren van het lerend vermogen. De Studiegroep Openbaar Bestuur constateerde in 2016 dat het lerend vermogen van het openbaar bestuur moet worden versterkt, met name op institutioneel niveau. Wij sluiten hierop aan door in onze onderzoeken meer dan voorheen de aandacht te vestigen op (de relatie tussen) Gedeputeerde Staten én Provinciale Staten.
- Actievere rapportages, in woord en beeld. De rapporten van de rekenkamer zijn gebaseerd op degelijk onderzoek en op systematisch verkregen en getoetste kennis. We willen onze rapporten toegankelijker opschrijven. Waar mogelijk en zinvol, maken we daarbij gebruik van visuele ondersteuning.
- Aansluiten bij technologische ontwikkelingen. De afgelopen jaren is het snel gegaan met de beschikbaarheid van data en de mogelijkheden om deze te bewerken en te gebruiken voor beleid, uitvoering en evaluatie. De Zuidelijke Rekenkamer wil komende periode investeren in kennis om gebruik te maken van open data en big data.

2.2 Tussenevaluatie

In de eerste helft van 2020 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de Zuidelijke Rekenkamer. Deze is uitgevoerd door bureau Berenschot in opdracht van beide Staten. Over de uitkomsten is een rapport opgesteld, dat door het bestuur van de rekenkamer is besproken met beide Staten. Het bestuur van de rekenkamer heeft bij deze gelegenheden benadrukt het belang van het ondersteunen van het duale bestel tussen PS en GS. De primaire taak van de rekenkamer daarbij is het ondersteunen van PS. Dit legitimeert een focus op de positie en belangen van PS en – weliswaar constructieve – scherpte in de evaluatie van het door GS gevoerde beleid. In de gesprekken met beide Staten over de tussenevaluatie is deze stellingname erkend en omarmd.

Punten uit het rapport van Berenschot waar de rekenkamer zich goed in herkent en mee doorgaat/aan de slag gaat in 2021 en 2022 zijn:

- Het realiseren van de speerpunten/accenten uit de Agenda ZRK 2017-2022;
- Het goed ondersteunen van het politiek-bestuurlijk samenspel;
- Het op gang brengen van debat naar aanleiding van de Statenvoorstellen bij de rapporten van de rekenkamer;
- Komende jaren het accent leggen op evaluatieonderzoeken;
- De balans tussen onderzoeken voor Noord-Brabant en Limburg;
- Scherp zijn op de doorlooptijden van het eigen onderzoek;
- Het frequenter communiceren over de voortgang.

3 Werkzaamheden in 2021

In de eerste helft van 2021 zullen we twee doorlopende onderzoeken voor de provincie Noord-Brabant verder uitvoeren en afronden. Het betreft *Verkeersveiligheid* en het onderzoek *Ruimte-voor-Ruimte*. Het onderzoek naar verkeersveiligheid is gestart medio 2020 en zal in het eerste kwartaal tot afronding komen. Het onderzoek Ruimte-voor-Ruimte is in het najaar van 2020 gestart en zal in het tweede kwartaal van 2021 tot afronding komen. Daarnaast willen we voor beide provincie in 2021 een onderzoek uitvoeren naar het behalen van natuurdoelstellingen en onderzoek te doen naar culturele infrastructuur en monumentenzorg. Tot slot is het voornemen in het najaar van 2021 een doorwerkingsonderzoek op te starten naar informatieveiligheid.

3.1 Doorlopende onderzoeken Noord-Brabant

3.1.1 Verkeersveiligheid

Bij het opstellen van het werkprogramma 2020 van de Zuidelijke Rekenkamer heeft het Brabantse deel van de programmaraad het onderwerp verkeersveiligheid aangedragen. Rond dit thema heeft de provincie Noord-Brabant afgelopen jaren veel verschillende maatregelen genomen en zijn er ambitieuze doelen en plannen gesteld voor de komende jaren (zoals in het Brabants Verkeersveiligheidsplan 2020 – 2024, campagne “Brabant gaat voor NUL verkeersdoden”). De praktijk lijkt echter weerbarstig. Vanwege het maatschappelijk belang en de maatschappelijke aandacht voor het onderwerp besloot de rekenkamer het onderwerp te gaan onderzoeken.

Met het onderzoek wil de rekenkamer Provinciale Staten inzicht geven in de doeltreffendheid en doelmatigheid van maatregelen gericht op het verbeteren van verkeersveiligheid en verminderen van verkeersslachtoffers in Noord-Brabant, in het bijzonder op provinciale wegen. Daartoe willen we onder andere kijken naar de ontwikkeling en oorzaken van verkeersslachtoffers in Noord-Brabant, de taken en verantwoordelijkheden van de provincie ten aanzien van verkeersveiligheid, de opzet, uitvoering en resultaten van het verkeersveiligheidsbeleid (doelen, maatregelen en financiële middelen) en de informatie-uitwisseling met PS over effectiviteit en doelmatigheid van het beleid.

We voeren hiertoe een documentenanalyse uit, aangevuld met interviews met en schriftelijke vragen aan vertegenwoordigers van binnen de provinciale organisatie en andere betrokken partijen.

Verwachte publicatie: maart 2021

3.1.2 Ruimte-voor-Ruimte

Intensieve veehouderij en natuur staan in Nederland al enige decennia op gespannen voet met elkaar. Eind jaren '90 van de vorige eeuw werd, vanwege de Europese Nitraatrichtlijn, een forse sanering van de

intensieve veehouderij noodzakelijk geacht. Hiertoe werden een beëindigings- en een sloopsubsidie in het leven geroepen. De sloopsubsidies zijn gefinancierd door de provincies.

Om de provincies in staat te stellen de sloopkosten terug te verdienen (voor Noord-Brabant 166 miljoen euro) is de Ruimte voor Ruimte (RvR)-regeling bedacht: Bij sloop van voldoende stalruimte en het inleveren van fosfaatrechten (mest), mag er een woning in het buitengebied worden gerealiseerd (hetgeen normaliter niet is toegestaan).

Doel van het onderzoek is om na te gaan hoe maatschappelijke en financiële doelstellingen zijn geformuleerd, in hoeverre deze zijn gerealiseerd én welke lessen daaruit kunnen worden getrokken voor de toekomst. Anno 2020 is sanering van de intensieve veehouderij immers nog steeds een actueel thema, met stikstof als belangrijkste vraagstuk. Het is niet uitgesloten dat, zowel landelijk als in Noord-Brabant, bestaande (sanerings)regelingen worden uitgebreid of nieuwe soortgelijke regelingen in het leven worden geroepen. Er wordt ook aandacht besteed aan de mate waarin Provinciale Staten (PS) goed zijn geïnformeerd over dit onderwerp.

Het onderzoek zal worden uitgevoerd op basis van documentanalyse, beschikbare databases en (digitaal) kaartmateriaal, aangevuld door interviews en een analyse van beschikbare verslagen. Op een selectie van locaties waar de RvR-regeling is toegepast, zullen we ook veldonderzoek uitvoeren.

Verwachte publicatie: juni 2021

3.2 Nieuwe onderzoeken 2021

De Zuidelijke Rekenkamer volgt de ontwikkelingen in het provinciale bestuur het gehele jaar. We hebben daarbij speciale aandacht voor kwesties die zich zouden kunnen lenen voor een rekenkameronderzoek. Voorstellen voor mogelijk onderzoek bespreken we met onze programmaraad. Ook kunnen de Staten van beide provincies met eigen voorstellen komen (verzoekonderzoek). De vaste selectiecriteria die de rekenkamer hanteert voor het kiezen van onderwerpen zijn als volgt:

Selectiecriteria Zuidelijke Rekenkamer

Het maatschappelijke en/of financiële belang van het onderwerp.

De mogelijkheden om bij te dragen aan leren en/of verbeteren.

Risico's in doeltreffendheid, doelmatigheid en/of rechtmatigheid van het beleid.

Verantwoordingsrisico's.

De verwachte toegevoegde waarde van het rekenkameronderzoek.

Het onderwerp leent zich voor een vervolg op een eerder rekenkameronderzoek.

Het betreft een werkgebied van de provincie waar we nog relatief weinig onderzoek hebben gedaan.

Daarnaast bekijken we de potentiële onderwerpen op de mate waarin ze kunnen bijdragen aan het realiseren van onze speerpunten voor 2017-2022 (zie hoofdstuk 2). Voor het werkprogramma 2021 hebben we daarbij aandacht besteed aan de uitkomsten van de tussenevaluatie. Eerdere voorkeuren die (nog) niet tot uitvoering kunnen komen, worden toegevoegd aan een voorraadlijst. De versie van eind 2020 van de voorraadlijst is hieronder weergegeven.

Voorraadlijst Zuidelijke Rekenkamer, stand eind 2020

Provinciaal vastgoed

Burgerparticipatie

Culturele infrastructuur en monumentenzorg

Ondermijning van bestuur

Stand van zaken behalen natuurdoelstellingen

Asbestverwijdering

Openbaar vervoer Noord-Brabant

Plan- en concessieschade

Provinciale Steunfuncties

Grensoverstijgende samenwerking

Ter voorbereiding van het gesprek met de programmaraad heeft de rekenkamer een memo opgesteld met mogelijke onderzoeken, ingedeeld naar thema's die aansluiten bij de rollen van de provincie:

1. De provincie als aanjager van transitie en beschermer leefomgeving;
2. De provincie als ondersteuner van maatschappelijke functies;
3. De provincie als investeerder.

Bovenstaande thematische indeling is door beide Staten goed ontvangen. Op 18 september 2020 heeft de Controlecommissie van de provincie Limburg gesproken over hun voorkeuren voor het werkprogramma ZRK 2021. Tijdens deze beraadslaging werden twee onderzoeksonderwerpen naar voren gebracht die op voldoende steun vanuit de commissie konden rekenen om voor te dragen voor het werkprogramma 2021:

1. PS zijn voornemens om voor het Limburgs Energiefonds (LEF), min of meer analoog aan de Regeling Grote projecten, een rapportagevorm vast te stellen. De ZRK zou kunnen beoordelen of dat nieuwe format het juiste format is voor het LEF.
2. Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door de provincie gevoerde natuurbeleid, waarvoor een toelichting met concrete onderzoeksvragen is opgesteld.

De Limburgse leden van de programmaraad hebben deze voorstellen toegelicht tijdens de vergadering van de programmaraad van 14 oktober 2020. In dezelfde vergadering hebben de Brabantse leden van de programmaraad hun input geleverd. Dit op basis van een bespreking van potentiële onderwerpen in het Presidium van 28 september 2020. Uit die bespreking kwam naar voren dat de Brabantse Statenleden in algemene zin de thema's en onderwerpen die voorafgaand door de rekenkamer waren aangedragen allemaal interessant vonden. De boodschap voor de rekenkamer was hier zelf concrete keuzes in te

maken en uitwerking aan te geven, met als suggesties: laat het een basis bieden voor actuele politieke discussies (waarbij natuurdoelstellingen veel zijn genoemd) en doe herhaalonderzoek. In de programmaraad van 14 oktober is ten aanzien van onderzoek naar de realisatie van natuurdoelstellingen brede steun uitgesproken voor onderzoek naar de Peelvenen, zoals ingebracht door de Limburgse Statenleden. Dit gebied bevindt zich zowel in Noord-Brabant als Limburg.

De input vanuit beide provincies is, gecombineerd met de eigen voorraadlijst, besproken door de rekenkamer in de bestuursvergadering van 26 oktober 2020, met als keuzes voor het werkprogramma van 2021:

- Een onderzoek naar de realisatie van natuurdoelstellingen, met aandacht voor het gebied van de Peelvenen. Voor zover mogelijk zullen daarbij de specifieke deelonderwerpen die het bijpassende thema (de provincie als aanjager van transitie en beschermer leefomgeving) zijn ingebracht door beide Staten worden meegenomen, evenals de lessen van eerdere onderzoeken van de rekenkamer.
- Onderzoek naar culturele infrastructuur en monumentenzorg. Dit onderwerp past bij het thema "De provincie als ondersteuner van maatschappelijke functies" en staat al langer op de voorraadlijst van de rekenkamer. Mede gelet op actuele ontwikkelingen (gevolgen van Covid-19 virus) acht het bestuur van de rekenkamer het een geschikt moment om in 2021 daadwerkelijk onderzoek uit te voeren naar dit onderwerp.
- Een doorwerkings- c.q. herhaalonderzoek naar de informatieveiligheid van beide provincies. Dit gelet op het verzoek op herhaalonderzoek vanuit Noord-Brabant en de blijvende actualiteitswaarde van het onderwerp.

In onderstaande paragrafen worden de gekozen onderwerpen voor het werkprogramma van 2021 verder toegelicht. Verder vooronderzoek is nodig om de precieze insteek en afbakening te bepalen. De definitieve onderzoeksvragen, aanpak en planning zullen worden uitgewerkt in startnotities. Gedurende 2021 bespreken we met de programmaraad de voortgang en invulling van nieuw onderzoek. Daarnaast bespreken we op die momenten ook eventuele wijzigingen in de uitvoering van gekozen onderzoeken op grond van de actualiteit. Dit kan ertoe leiden dat de rekenkamer actuele verzoeken of onderwerpen voorrang geeft, met gevolgen voor de planning van de overige onderzoeken.

3.2.1 De realisatie van natuurdoelstellingen

Landelijk en internationaal is er veel aandacht voor de kwaliteit van natuur. Die kwaliteit staat onder druk, wat blijkt uit ontwikkelingen ten aanzien van de kwaliteit van lucht, water en bodem, de biodiversiteit en de kwaliteit van natuurgebieden. Een recent rapport 'State of Nature 2020' van het milieuvakenschap van de Europese Unie (de EEA) concludeert dat de biodiversiteit in de lidstaten afneemt, natuurdoelstellingen niet worden gehaald en natuurrichtlijnen van de EU en andere milieuwetten onvoldoende worden ingevoerd. Daartegenover staat dat er ambitieuze plannen zijn voor de toekomst (Green Deal van de EU) en ook concrete investeringen zijn en worden gedaan in natuurherstel en natuurverbetering. Op sommige plekken leidt dat ook daadwerkelijk tot verbetering.

Op landelijk niveau is in Nederland 3 miljard gereserveerd voor behoud en herstel van belangrijke natuur (Natura2000) in de toekomst. Binnen Nederland zijn provincies een belangrijke partij in de uitvoering van het natuurbeleid en doen van investering in het behoud en herstel van natuur. Het Rijk en de Provincies sloten daarover verschillende akkoorden, waarin werd afgesproken het natuurbeleid te decentraliseren, waardoor de rol van de provincies steeds belangrijker is geworden.

Een belangrijke vraag terug- en vooruitblikkend is hoe behoud en herstel van natuur het beste kan worden vormgegeven. Wat kunnen we leren van het beleid en de investeringen van de afgelopen decennia? Wat zijn belangrijke lessen en voorwaarden voor succesvol toekomstig beleid en toekomstige investeringen? Wat is de stand van zaken nu ten aanzien van natuurdoelstellingen?

Het onderzoek dat de Zuidelijke Rekenkamer wil uitvoeren, richt zich op de provincies Noord-Brabant en Limburg. Vooralsnog wil de rekenkamer het onderzoek breed insteken, gericht op zowel lucht, bodem en waterkwaliteit als biodiversiteit en de kwaliteit van natuurgebieden. Om dit te kunnen combineren en uitvoerbaar te maken, wordt gekozen voor een concreet gebied: de Peelvenen. Dit gebied ligt op de grens van de provincies Noord-Brabant en Limburg en bestaat uit de Deurnsche Peel, Mariapeel en Groote Peel. Peelvenen is een van de laatste gebieden in Nederland waar hoogveen voorkomt. Het is Europees beschermd vanwege haar bijzondere en kwetsbare natuur. De suggestie om de focus te leggen op de Peelvenen is afkomstig van de Limburgse Statenleden. Ook vanuit de Brabantse leden van de programmaraad is aangegeven dat dit een interessant gebied voor onderzoek is, omdat het mogelijk maakt zowel het beleid en de maatregelen van Noord-Brabant als Limburg mee te nemen.

Verwachte start (na vaststelling startnotitie): maart 2021

3.2.2 Culturele infrastructuur en monumentenzorg

“Culturele infrastructuur en monumentenzorg” is een van de provinciale kerntaken. De provincie zet zich in voor het behoud en de ontwikkeling van de culturele identiteit en zorgt ervoor dat culturele voorzieningen goed toegankelijk zijn en blijven. De provincie richt zich hierbij onder andere op het behoud, ontwikkeling en herbestemming van het culturele erfgoed. De provincie is daarnaast verantwoordelijk voor monumentenzorg en cultuureducatie voor jongeren en ondersteunt gemeenten bij taken op het terrein van erfgoed en archeologie.

Vanaf 2012 zijn provincies ook verantwoordelijk voor de verdeling van de rijksmiddelen voor het restaureren van rijksmonumenten die geen woonhuizen zijn. Zowel Brabant als Limburg hebben daar beleid voor ontwikkeld. De provincies dienen afspraken te maken over restauraties, die restauraties te prioriteren en de hoogte van de subsidie vast te stellen. Ook dienen provincies als gebiedsregisseur geldstromen van publieke en private partijen in de regio voor restauraties te genereren.

In 2015 is tussen het IPO en de Minister van OCW een convenant gesloten, waarin is afgesproken dat Rijk en provincies nauw samenwerken om aan een gebiedsgerichte aanpak voor monumenten invulling te geven. In het convenant wordt ingezet op het borgen van de kwaliteit bij restauraties. Op basis van dit convenant krijgen de provincies hun middelen uitgekeerd.

Voor het laatst in 2016 schreef de ZRK een onderzoeksbrief over het monumenten- en archeologiebeleid van de provincie Limburg. Dit was vlak voor de inwerkingtreding van de Erfgoedwet per 1 juli 2016. De rekenkamer koos er destijds voor om geen uitgebreid onderzoek te verrichten omdat het beleid te versnipperd was en de informatiewaarde van beleids- en uitvoeringsdocumenten beperkt. Ook was het Limburgse beleid aan verandering onderhevig door de invoering van de Erfgoedwet.

De rekenkamer acht het opportuun in 2021 een evaluatieonderzoek uit te voeren. Het thema staat al enige tijd op de voorraadlijst van de Zuidelijke Rekenkamer en de Corona-pandemie leidt tot extra uitdagingen voor het behoud, de ontwikkeling en herbestemming van het culturele erfgoed. Sinds het laatste onderzoek van de rekenkamer is het beleid verder ontwikkeld en heeft het rijk in 2018 extra middelen uitgetrokken voor monumentenzorg.

Het voornemen is dit onderzoek voor zowel Limburg als Noord-Brabant uit te voeren, met een focus op de restauratie van rijksmonumenten. Het betreft een regulier ex post evaluatieonderzoek naar de effectiviteit en doelmatigheid van het gevoerde beleid.

Verwachte start (na vaststelling startnotitie): juni 2021

3.2.3 Informatiebeheer

Overheden zijn organisaties die veel informatie registreren, bewaren en bewerken. Het is belangrijk dat die informatie beschikbaar, betrouwbaar en veilig is. Overheden vervullen hierin ook een voorbeeldrol.

In onderzoeken heeft de Zuidelijke Rekenkamer geregeld conclusies getrokken over de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van informatie. In 2017/2018 is voor zowel de provincie Noord-Brabant als Limburg onderzoek uitgevoerd naar informatieveiligheid. De bijbehorende rapporten zijn gepubliceerd medio 2018 en richten zich op:

- a. De interne, technische systemen van de provincie
- b. Het gedrag van de medewerkers
- c. De organisatorische inbedding.

De ontwikkelingen op het gebied van informatiebeheer gaan snel. Dit als gevolg van de opkomst en het gebruik van nieuwe (data)technologie. Dergelijke technologieën zijn van invloed op publieke waarden als veiligheid, privacy, autonomie en gelijkheid. Op het gebied van privacy is van belang de inwerkingtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (Avg), die sinds 25 mei 2018 in werking is getreden.

Vanwege het blijvend belang van een goed informatiebeheer en de geschetste recente ontwikkelingen, wil de rekenkamer in het najaar van 2021 starten met een herhalingsonderzoek. Daarin staat voorop de informatieveiligheid en de doorwerking van de aanbevelingen die daarover zijn gedaan door de rekenkamer in 2018. Daarnaast zal ook aandacht worden besteed aan de (digitale) beschikbaarheid en betrouwbaarheid van informatie, voortbordurend op de conclusies en aanbevelingen die de rekenkamer

daarover in eerdere onderzoeken heeft gedaan. Deze is van belang voor de democratische verantwoording en het werk dat de rekenkamer met het oog daarop doet.

Verwachte start (na vaststelling startnotitie): oktober 2021

3.3 Overige werkzaamheden in 2021

Naast de hierboven genoemde onderzoeken, is de rekenkamer voornemens in 2021 een aantal brieven en andersoortige korte publicaties uit te brengen over actuele onderwerpen. Deze bieden de kans een korte reflectie te geven, gebaseerd op in het verleden uitgevoerd onderzoek, een tussenstand van lopende onderzoek of een quick scan. Als mogelijke onderwerpen denkt de rekenkamer daarbij aan:

- Een brief met reflectie op de wijze van monitoring van het LEF. Dit onderwerp, dat is ingebracht door de Limburgse Statenleden (zie boven) en passend bij het thema "de provincie als investeerder", leent zich naar het oordeel van de rekenkamer beter voor een korte reflectie dan een regulier onderzoek. Daarbij kan de verbinding worden gelegd met het verkennend onderzoek 'kaders tellen', dat in 2020 is uitgevoerd voor Limburg naar Greenport Venlo en het verkennend onderzoek 'financiële bindingen' dat in 2018/2019 is uitgevoerd.
- Een essay over ontwikkelingen in het sociaal domein bij gemeenten en de rol en taken van de provincie daarbij. Landelijk speelt een debat over de moeilijke situatie van veel gemeenten op het sociaal domein, die doorwerken in de gehele organisatie en begroting. Provincies hebben zelf maar beperkte taken op het sociaal domein, maar vanuit hun toezichtstaken en brede rol in het zorgen voor kwalitatief goed lokaal bestuur voelen zij wel een verantwoordelijkheid. Met een eigen inbreng over de (mogelijke) rol en taken van de provincie wil de rekenkamer een bijdrage leveren aan het debat.
- Een brief met aandachtspunten voor mogelijk toekomstige regelingen gericht op de intensieve veehouderij, op basis van in het verleden uitgevoerd onderzoek op landelijk niveau naar Ruimte-voor-Ruimte regelingen en het lopende onderzoek van de Zuidelijke Rekenkamer naar Ruimte-voor-Ruimte in Noord-Brabant.